

DEMOKRACIA EÚ V PRAXI

Vyjadrite svoj názor
s európskou iniciatívou
občanov

Európska
iniciatíva
občanov

Korigované vydanie

Luxemburg: Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2025

© Európska únia, 2025

Politika Komisie týkajúca sa opakovaného použitia materiálov sa riadi rozhodnutím Komisie 2011/833/EÚ z 12. decembra 2011 o opakovanom použití dokumentov Komisie (Ú. v. EÚ L 330, 14.12.2011, s. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>).

Ak nie je uvedené inak, opakované použitie tohto dokumentu je povolené v zmysle licencie Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To znamená, že opakované použitie je povolené za predpokladu, že sa riadne uvedie zdroj a akékoľvek zmeny.

Akékoľvek použitie alebo reprodukcia prvkov, ktoré nie sú vo vlastníctve Európskej únie, môžu byť podmienené získaním súhlasu príslušných nositeľov práv. Európska únia nevlastní autorské práva vzťahujúce sa na tieto prvky:

Obálka, © Shutterstock/tai11.

Print	ISBN 978-92-68-29616-5	doi:10.2792/1312998	KA-01-25-010-SK-C
PDF	ISBN 978-92-68-29615-8	doi:10.2792/1461391	KA-01-25-010-SK-N

ÚVOD	2
1. LEKCIA: STRUČNÝ ÚVOD DO EURÓPSKEJ ÚNIE	4
2. LEKCIA: DEMOKRACIA V EÚ	12
3. LEKCIA: EURÓPSKA INICIATÍVA OBČANOV	18
4. LEKCIA: VYTVORENIE A PODPORA EURÓPSKEJ INICIATÍVY OBČANOV	22
ZÁVEREČNÝ TEST	26
KLÚČ S ODPOVEĎAMI K ZÁVEREČNÉMU TESTU	28
PREHĽAD ZMLÚV EURÓPSKEJ ÚNIE	29
OBLASTI ČINNOSTI EÚ (VÝBER)	32
PROCES TVORBY ZÁKONOV EÚ	33

Úvod

Cieľom tohto vzdelávacieho modulu je predstaviť študentom tému demokratickej účasti v Európskej únii a vybaviť ich vedomosťami a zručnosťami, ktoré im umožnia uplatniť si svoje práva ako občania EÚ. Ako súčasť tohto objavovania sa tento modul bude zameriavať na Európsku iniciatívu občanov. Na konci tohto modulu budú mať študenti jasnú predstavu o účele tejto iniciatívy, o tom, ako funguje, ako zapadá do širšieho kontextu demokracie v Európskej únii a ako ju môžu využiť, aby vo svojom svete dosiahli zmenu.

Čo je Európska iniciatíva občanov?

Európska iniciatíva občanov umožňuje občanom EÚ ovplyvňovať zásady EÚ tak, že do Európskej agendy môžu pridávať záležitosti, na ktorých im najviac záleží. Iniciatíva občanov spája ľudí z rôznych krajín EÚ, aby zbierali podpisy a vyžadovali od Európskej komisie, aby navrhovala zákony v oblastiach, v ktorých má Komisia právomoc konať. Je to spôsob, ako začať politickú debatu zdola a zvýšiť povedomie o bežných príčinách, ktoré zjednotia ľudí naprieč hranicami. Tento nástroj bol spustený v roku 2012 a teraz prináša ovocie, keďže viacero iniciatív vedie ku konkrétnym právnym návrhom podaným Európskou komisiou.

Prečo by sa študenti mali učiť o demokratickej účasti v EÚ so zameraním na Európsku iniciatívu občanov?

V zdravej a rozvíjajúcej sa demokracii občania môžu slobodne vyjadrovať svoj názor. Môžu efektívne uplatňovať svoje volebné práva, podieľať sa na verejných debatách a určovať tak svoju budúcnosť. Tieto ťažko nadobudnuté práva formujú pevný základ demokracie a sú v srdci Európskej únie.

Demokracia je jednou zo základných hodnôt, na ktorých je postavená Európska únia. Demokraciu však nemôžeme považovať za samozrejmosť. Musíme sa o ňu aktívne starať a občania sa musia aktívne podieľať na demokratických procesoch, ktoré sú im dostupné. Aby to mohli robiť, musia však týmto procesom rozumieť. Aj keď si väčšina študentov uvedomuje, že sa konajú voľby členov Európskeho parlamentu, je dôležité, aby tiež vedeli, že môžu dosiahnuť zmenu v záležitostiach, pre ktoré sa nadchnú, aj pomocou iných nástrojov, ako je Európska iniciatíva občanov – kľúčové ľudské právo, ktoré je ukotvené v Lisabonskej zmluve z roku 2009.

Európska iniciatíva občanov sa vyznačuje spoluprácou, pretože vyžaduje, aby občania pracovali nielen s jednotlivcami s podobným názorom vo vlastnej krajine, ale aby našli podporu vo viacerých členských štátoch. Vzdelávanie o Európskej iniciatíve občanov je preto lekciami o spolupráci, organizácii, presvedčení a vytrvalosti.

Čo tento vzdelávací modul obsahuje?

Tento modul sa skladá z nasledujúcich štyroch tematických okruhov, pričom každý má odlišné zameranie. Prechádzajú od všeobecných informácií o Európskej únii ku konkrétnym informáciám a aktivitám spojeným s Európskou iniciatívou občanov:

- 1) Stručný úvod do Európskej únie
- 2) Demokracia v Európskej únii
- 3) Európska iniciatíva občanov
- 4) Vytvorenie a podpora európskej iniciatívy občanov

V module sa poskytujú nasledujúce materiály:

- Balíček pre učiteľov určený učiteľom vrátane pokynov pre každú lekciu, kľúča s odpoveďami a ďalších informácií a odkazov na ďalší prieskum.
- Balíček pre študentov sa má použiť na prácu počas hodiny a na domáce úlohy vo forme kontroly a ďalšieho prieskumu. Súčasťou sú aj odkazy na relevantné internetové lokality dostupné vo všetkých oficiálnych jazykoch EÚ.
- Prezentácie v PowerPointe na použitie počas hodiny vrátane textu a videa (voliteľné).
- Odkazy na videosúbory. Všetky videá použité v module sú dostupné vo všetkých oficiálnych jazykoch EÚ.
- Prehľad na ďalšie skúmanie histórie Európskej únie.
- Prehľad oblastí činnosti EÚ.
- Záverečný test.

Ako by sa mal modul vyučovať?

Modul je navrhnutý tak, aby sa dal flexibilne používať. Aj keď je usporiadaný do štyroch tematických celkov, pričom si môžete materiály slobodne prispôsobiť podľa svojho kontextu výučby (veľkosť triedy, vybavenie, dostupné hodiny atď.). Upozorňujeme, že časti s ďalšími informáciami v Pláne hodiny slúžia len ako referencia. Aktivity spojené s prieskumom môžete zadať na domácu úlohu alebo ich realizovať v rámci hodiny, pokiaľ vám to čas a vybavenie dovoľí.

Ak máte obmedzený čas, základné informácie sa dajú pokryť počas štyroch lekcií. Ak máte k dispozícii viac času, je mnoho oblastí, ktoré sa dajú preskúmať a do hĺbky prediskutovať, prípadne poskytnúť základ pre prácu na projekte. Na konci každého modulu nájdete voliteľnú aktivitu vo forme projektu.

Aké metodologické prístupy sa v module používajú?

Materiály sú navrhnuté tak, aby sa využívalo viacero prístupov k vyučovaniu/učeniu:

- Priama prezentácia
- Skupinová diskusia
- Skupinová práca
- Práca na projekte
- Individuálne štúdium
- Prieskum
- Riešenie problémov
- Scénka
- Nahrávanie

Môžete však slobodne použiť akýkoľvek iný prístup, o ktorom si myslíte, že študentom pomôže pochopiť a zapamätať si informácie v jednotlivých lekciách.

Terminológia

Aj keď sme sa veľmi snažili o minimálne používanie špecializovanej terminológie, isté koncepcie sa musia najskôr predstaviť, aby sa o nich dalo diskutovať. Pomoc s výrazmi, ktoré používa Európska únia, nájdete na tejto stránke: <https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary.html>. Všimnite si, že si môžete vybrať svoj preferovaný oficiálny jazyk.

1. LEKCIA: Stručný úvod do Európskej únie

PLÁN HODINY

SNAHY A CIELE:

- Identifikovať hodnoty EÚ
- Predstaviť Schengenský priestor a jednotný európsky trh
- Identifikovať oblasti činnosti EÚ

ŠTUDENTI SA NAUČIA:

- Ako EÚ ovplyvňuje ich životy vo všeobecnom ponímaní
- Že EÚ má špecifické oblasti kompetencie, ktoré ovplyvňujú ich každodenné životy

ŠTUDENTI SI PRECVIČIA:

- Vyhľadávacie zručnosti
- Používanie webovej lokality Európa
- Diskusiu/zdieľanie informácií

VYŽADOVANÉ MATERIÁLY:

- 1. lekcia v PowerPointe
- Videá 1 – 3

Kroky hodiny

ČO VIEME O EÚ?

- 1) Na tabuľu napíšte písmená „EÚ“. Požiadajte študentov, aby vymenovali slová alebo krátke frázy, ktoré sa podľa nich spájajú s EÚ. Napíšte ich na tabuľu a vytvorte slovný oblak. Tento oblak možno vytvoriť aj pomocou aplikácie, ako je napr. Mentimeter (voliteľné).
- 2) Povzbudzte študentov v triede, aby niekoľko minút premýšľali o tom, čo vymysleli, napr. či majú vo všeobecnosti pozitívne/negatívne pocity. Čo sa pre študentov spája s EÚ?

KRÁTKY ÚVOD DO EÚ

- 3) Prehrajte 1. video (**2. snímka v PowerPointe**). Vo videu sa zobrazia hlavné úspechy Európskej únie. Opýtajte sa študentov, či poznajú/chápu niektorý z nich.

Príklady: Solidarity Corps (mladí ľudia, ktorí pomáhajú komunitám), utečenci, demokracia, solidarita (Charlie Hebdo), Nobelova cena za mier, vytvorenie Európskej únie, zjednotenie Nemecka, Rímska zmluva (1957), ktorou sa vytvorilo Európske hospodárske spoločenstvo.

- 4) Vysvetlite, že Európska únia bola vytvorená na základe niekoľkých zmlúv, ktoré si všetky členské krajiny ctia. Definujú ciele a hodnoty všetkých členov a aj oblasti, v ktorých môže Európska únia konať. Študentov odkážte na stranu 26 v **Študentskom balíčku**. Toto sa bude hodiť na domácu úlohu pre študentov, prípadne sa to dá použiť ako téma na samostatnú hodinu.

HODNOTY EÚ

- 5) Prehrajte 2. video (**3. snímka v PowerPointe**). Vo tomto videu sa uvádza šesť hodnôt Európskej únie.

„Únia sa zakladá na hodnotách rešpektovania ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho poriadku a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb s príslušnosťou k menšinám. Tieto hodnoty sú spoločné pre členské štáty v spoločnosti, v ktorej prevláda pluralita, nulová diskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita a rovnosť medzi ženami a mužmi.“

2. článok Lisabonskej zmluvy

- 6) Ukážte **4. snímku v PowerPointe**. Ak nepoužívate PowerPoint, odkážte študentov na 1. stranu ich **Študentského balíčka**.
- 7) Vysvetlite im, že EÚ má 6 základných hodnôt, ktoré sú príznačné pre všetky zásady a činnosti EÚ.
- 8) Použite týchto šesť hodnôt v PowerPointe alebo na tabuľu napíšte nasledujúce slová:
- Ľudská dôstojnosť
  - Sloboda
  - Demokracia
  - Rovnosť
  - Právny poriadok
  - Ľudské práva

Odkážte triedu na 1. stranu **Študentského balíčka**. Potom triedu rozdeľte do menších skupín. Každú skupinu požiadajte, aby podľa svojho názoru zoradila hodnoty podľa dôležitosti. Mali by svoje názory odôvodniť a definovať hodnotu. Pomôžte si poznámkami nižšie. Upozorňujeme, že neexistuje žiadne „správne“ poradie.

ZÁKLADNÉ HODNOTY EURÓPSKEJ ÚNIE

ĽUDSKÁ DÔSTOJNOSŤ

Koncepcia ľudskej dôstojnosti zahŕňa presvedčenie, že všetci ľudia sú držiteľmi špeciálnej hodnoty, ktorá sa spája výhradne s ich ľudskosťou. Nijako nesúvisí s ich triedou, rasou, pohlavím, náboženstvom, schopnosťami ani iným faktorom, ale len s tým, že sú ľudia.

Ľudská dôstojnosť ospravedlňuje ľudské práva. Keď sa ľudia rozdeľujú a dostávajú hodnotu na základe vlastností, ako napríklad trieda, pohlavie, náboženstvo atď., výsledkom sú nerovné spoločnosti, v ktorých sa rozmáha diskriminácia. S ľuďmi, ktorým sa prisudzuje vyššia hodnota, sa zaobchádza preferenčne. Ktokoľvek, kto nepatrí do privilegovanej kategórie, môže byť opustený alebo utláčaný.

SLOBODA

Sloboda pohybu občanom poskytuje právo pohybovať sa a slobodne sa sťahovať v rámci Únie. Individuálne slobody, ako napríklad rešpektovanie súkromného života, sloboda myslenia, náboženstva, zhromažďovania, vyjadrenia a informácií, sú chránené Chartou základných práv EÚ.

DEMOKRACIA

EÚ funguje vo forme reprezentatívnej a participatívnej demokracie. Byť európskym občanom znamená užívať politické práva. Každý dospelý občan EÚ má právo stať sa kandidátom a voliť vo voľbách do Európskeho parlamentu. Obyvatelia EÚ majú právo stať sa kandidátom a voliť vo svojej domácej krajine alebo v krajine svojho pôvodu. Občania môžu tiež priamo ovplyvňovať zásady EÚ prostredníctvom nástrojov, akým je aj Európska iniciatíva občanov.

ROVNOSŤ

Rovnosť je o rovnakých právach pred zákonom pre všetkých občanov. Princíp rovnosti medzi ženami a mužmi sa nachádza vo všetkých európskych zásadách a je základom európskej integrácie. Vzťahuje sa na všetky oblasti. Princíp rovnakého platu za rovnakú prácu sa stal súčasťou Rímskej zmluvy z roku 1957.

PRÁVNÝ PORIADOK

EÚ sa zakladá na právnom poriadku. Všetko v EÚ sa zakladá na zmluvách, na ktorých sa dobrovoľne a demokraticky zhodli krajiny EÚ. Právo a spravodlivosť spravuje nezávislé súdnictvo. Krajiny EÚ dali konečnú jurisdikciu Európskemu súdnemu dvoru, ktorého rozhodnutia musia všetci rešpektovať.

ĽUDSKÉ PRÁVA

Ľudské práva chráni Charta základných práv EÚ. Patrí sem právo nebyť diskriminovaný na základe pohlavia, rasového alebo etnického pôvodu, náboženského presvedčenia, postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie, právo na ochranu osobných údajov a právo na prístup k spravodlivosti.

- 9) Vyzvite skupiny, aby sa podelili o svoje najlepšie voľby a aby ich pred triedou obhájili. Nechajte každú skupinu, aby v krátkosti prezentovala svoje nápady, a potom nechajte niekoľko ďalších minút na skupinovú diskusiu.

SCHENGENSKÝ PRIESTOR

- 10) Opýtajte sa študentov, ktoré (ak vôbec nejaké) členské štáty Európskej únie už navštívili, a potom sa opýtajte, či navštívili aj krajiny mimo Únie. Požiadajte študentov, aby tieto zážitky porovnali. Povzbudzte študentov, aby popremýšľali o prechode hraníc, dĺžke pobytu, potrebe víz atď.

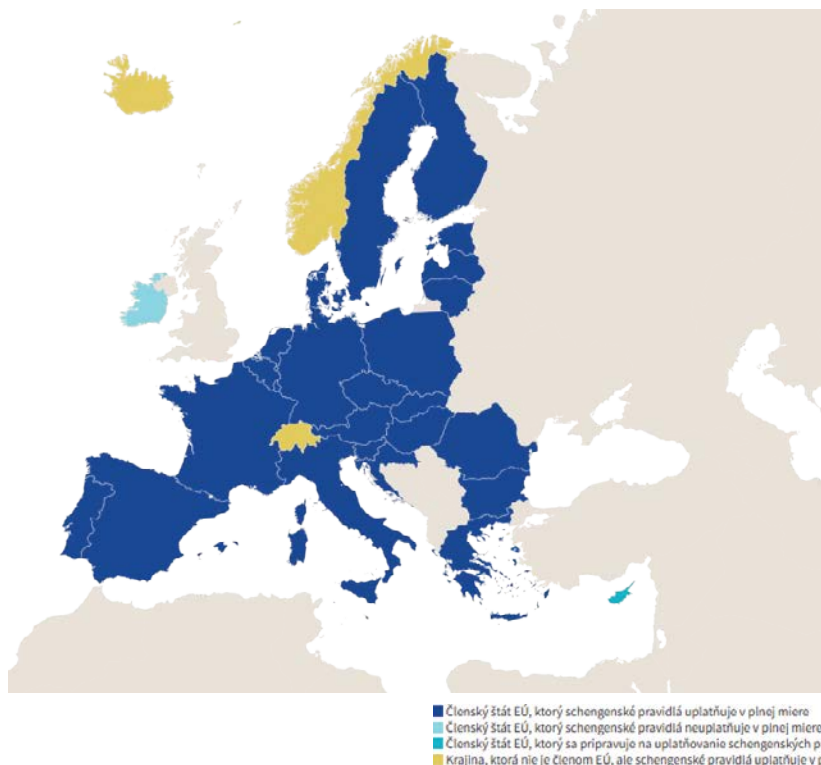
Schengenský priestor bez hraníc garantuje slobodný pohyb pre viac ako 400 miliónov občanov EÚ, spolu s ľuďmi, ktorí nepochádzajú z EÚ, ale žijú v EÚ alebo ju navštívili ako turisti, študentmi na výmennom pobyte alebo návštevami na obchodné účely (u kohokoľvek, kto sa v EÚ nachádza legálne).

- 11) Ukážte **5. snímku v PowerPointe**. Ak nepoužívate PowerPoint, na tabuľu napíšte „Schengenský priestor“.

- 12) Poproste študentov, aby do svojho **Študentského balíčka** (strana 2) vypísali všetky krajiny Schengenského priestoru, na ktoré si spomenú. Potom ukážte **6. snímku v PowerPointe**. Ak nepoužívate PowerPoint, prečítajte odpovede z informačného poľa.

© Európska únia, 2025.

Členovia Schengenského priestoru (jún 2025):

Belgicko, Bulharsko, Česko, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Holandsko, Chorvátsko, Island, Lichtenštajnsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Nemecko, Nórsko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko, Švajčiarsko, Švédsko a Taliansko.

Cyprus je stále (jún 2025) kandidátskou krajinou. Írska republika požiadala o vystúpenie.

https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen-borders-and-visa/schengen-area_sk

JEDNOTNÝ TRH A COLNÁ ÚNIA

13) Prehrajte 3. video (**7. snímka v PowerPointe**). Vo videu je vysvetlenie výhod jednotného trhu.

14) Prejdite na **8. snímku v PowerPointe** alebo napíšte na tabuľu: Tovar, kapitál, služby, ľudia. Vysvetlite, že v rámci jednotného trhu je sloboda pohybu pre všetky tieto oblasti.

15) Rozdeľte triedu do štyroch skupín a každej skupine priradte jednu slobodu. Dajte skupinám niekoľko minút na premýšľanie o výhodách týchto slobôd z uhla pohľadu a) obchodu a b) občanov EÚ. Požiadajte ich, aby popremýšľali o tom, aký úžitok im to osobne prinieslo.

Slobodný pohyb tovaru

Slobodný pohyb tovaru znamená, že medzi členskými štátmi nie sú žiadne colné povinnosti a kvantitatívne obmedzenia. To znamená, že dodávatelia môžu slobodne predávať svoj tovar naprieč EÚ bez obmedzení, čím môžu svoje podnikanie rozširovať. Spotrebiteľia môžu slobodne nakupovať v celej Únii a nájsť si tú najlepšiu ponuku.

Štandardizácia v Únii znamená, že spotrebiteľia si môžu byť istí, že produkt zakúpený v členskom štáte je vyrobený podľa rovnakých minimálnych noriem, napríklad v oblasti výkonu a bezpečnosti. Ich spotrebiteľské práva sú tiež chránené bez ohľadu na to, kde v EÚ nakupujú.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/38/free-movement-of-goods>

Slobodný pohyb kapitálu

Slobodný pohyb kapitálu občanom umožňuje vykonávať mnoho operácií v zahraničí, napríklad si otvoriť bankový účet, kupovať akcie iných ako domácich spoločností, investovať tam, kde je najlepšia návratnosť, a nakupovať majetok.

Európske spoločnosti môžu investovať a vlastniť iné európske spoločnosti a aktívne sa podieľať na ich spravovaní. Môžu získať peniaze, napríklad pôžičky, tam, kde je to najvýhodnejšie.

https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-markets/capital-movements_sk

Slobodný pohyb služieb

Profesionáli a spoločnosti môžu slobodne poskytovať svoje služby kdekoľvek v rámci Únie, a to buď dočasne, alebo natrvalo. Aby to bolo možné, EÚ sa snaží o zjednotenie uznávania kvalifikácií v rámci Únie.

Príkladom je, že sa vládne tendre na služby (až na isté výnimky) ponúkajú v celej EÚ, vďaka čomu môžu spoločnosti/asociácie kdekoľvek v rámci EÚ predložiť svoju ponuku. Vznikne tak potenciál príjmu pre spoločnosti a vlády si môžu vybrať najvýhodnejšiu ponuku zo širokej škály.

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/40/freedom-of-establishment-and-freedom-to-provide-services>

Slobodný pohyb ľudí

Občania EÚ majú právo presťahovať sa do akejkoľvek krajiny EÚ, aby tam žili, pracovali, študovali, hľadali si prácu alebo odišli do dôchodku. V inej krajine EÚ môžu zostať až 3 mesiace bez registrácie, ale svoju prítomnosť možno budú musieť ohlásiť. Jedinou požiadavkou je mať pri sebe platný občiansky preukaz alebo pas. Ak bude pobyt dlhší ako 3 mesiace, budú si musieť zaregistrovať pobyt. Slobodný pohyb pracovníkov znamená zrušenie akejkoľvek diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, pokiaľ ide o zamestnanie, odmeňovanie a iné pracovné podmienky. Okrem toho tento článok stanovuje, že pracovník EÚ má právo prijať pracovnú ponuku, voľne sa pohybovať v rámci krajiny, zostať v nej na účely zamestnania a za určitých podmienok v nej zostať aj potom.

https://europa.eu/youreurope/citizens/residence/residence-rights/index_sk.htm#eu-citizen

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/41/free-movement-of-workers>

OBLASTI ČINNOSTI

- 16) Ukážte **9. snímku v PowerPointe** alebo študentov odkážte na prehľad v **Študentskom balíčku** na strane 30.

Európska únia môže konať len v tých oblastiach, kde jej na to členské štáty dali oprávnenie zmluvami EÚ.

- 17) Požiadajte študentov, aby (na strane 3) v **Študentskom balíčku** odpovedali, pod ktoré oblasti činnosti patria nasledujúce položky:

1. Získate záruku aspoň na dva roky, keď si kúpite nový prenosný počítač. (Ochrana spotrebiteľa)
2. Keď vám dlho mešká let alebo sa zruší, dostanete kompenzáciu. (Preprava)
3. Vaše kvalifikácie získané v jednej krajine EÚ sú uznávané v iných krajinách. (Jednotný trh)
4. Minimálne 20 dní dovolenky každý rok pre zamestnancov na plný úväzok. (Zamestnanie a sociálne záležitosti)
5. Maximálny počet tresiek, ktoré rybári môžu uloviť. (Rybolov)
6. Množstvo energie (plyn/elektrina), ktoré musí pochádzať z obnoviteľných zdrojov, napríklad solárnej a veternej energie. (Energetika)
7. Maximálne množstvo jemných častí, ktoré môžu byť vo vzduchu. (Prostredie).

Zmluvy špecifikujú, kto môže schvaľovať zákony v jednotlivých oblastiach: EÚ, vláda v danom štáte alebo obe. Vysvetlite, že EÚ má rôzne úrovne kompetencie:

EÚ má tri úrovne kompetencie (**9. snímka v PowerPointe**):

- a) Exkluzívna kompetencia, kde sama Únia môže vydávať legislatívu a členské štáty ju začlenia. (Nap. Colná únia, pravidlá hospodárskej súťaže pre jednotný trh, menová politika pre krajiny eurozóny)
- b) Zdieľaná kompetencia, kde členské štáty môžu vydávať legislatívu a prijať zákonne záväzné opatrenia, ak tak urobila Únia. (Nap. poľnohospodárstvo, rybolov, životné prostredie, ochrana spotrebiteľa, preprava, energetika atď.)
- c) Podporná kompetencia, kde EÚ prijme opatrenia na podporu alebo doplnenie zásad členských štátov. (napr. ochrana a zlepšenie ľudského zdravia, priemysel, kultúra, turizmus, vzdelávanie, prax v zamestnaní, mládež a šport, občianska ochrana, administratívna spolupráca) (**10. snímka v PowerPointe**)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK-EN/TXT/?from=EN&uri=LEGISSUM%3Aai0020>

UKONČENIE HODINY

- 18) Uistite sa, či študenti chápu, čo majú na domácu úlohu v **Študentskom balíčku** (strany 5 – 7).

- 19) Na konci hodiny študentov požiadajte, aby sa zamysleli a v krátkosti diskutovali o informáciách, ktoré dnes počas hodiny počuli prvýkrát.

VOLITEĽNÁ AKTIVITA

V rámci prípravy na ďalšiu hodinu požiadajte študentov, aby si všímali veci, na ktoré vo svojom každodennom živote narazia a ktoré ovplyvnila legislatíva EÚ. Študenti porozprávajú, čo objavili, na začiatku nasledujúcej lekcie.

Kľúč s odpoveďami pre 1. lekcii – Opakovanie

Cv. 1) 1b, 2d, 3c, 4a, 5e

Cv. 2) I. b, II. e, III. c, IV. d, V. a

Cv. 3) Odpovede študentov:

dôstojnosť, sloboda, demokracia, rovnosť, právny poriadok, ľudské práva.

Cv. 4)

- a) N (Švajčiarsko, Lichtenštajnsko, Nórsko a Island)
- b) P
- c) N (Na letisku, pri registrácii v hoteli atď. budete potrebovať občiansky preukaz. Mnoho krajín tiež vyžaduje, aby ľudia nosili so sebou nejakú formu preukazu)
- d) N (Bulharsko a Rumunsko sú plnoprávnymi členmi Schengenu od januára 2025)
- e) N (Medzi Španielskom a Francúzskom nie sú žiadne imigračné kontroly. Ale aj keby do Francúzska šli cez krajinu mimo EÚ, priateľ bude mať Schengenské vízum, ktoré platí vo Francúzsku.

Cv. 5)

- a) Kapitál/ľudia
- b) Služby/kapitál
- c) Tovar/kapitál
- d) Tovar/kapitál
- e) Ľudia

Cv. 6) Odpovede študentov.

Cv. 7)

- a) Zdieľané
- b) Podporné
- c) Exkluzívne

2. LEKCIA: Demokracia v EÚ

PLÁN HODINY

SNAHY A CIELE:

- Predstavte ideu participatívnej demokracie
- Predstavte hlavné legislatívne orgány EÚ
- Vysvetlite, ako sa tvoria zákony EÚ
- Predstavte ideu Európskej iniciatívy občanov

ŠTUDENTI SA NAUČIA:

- Hlavné inštitúcie EÚ
- Ako vzniká legislatíva EÚ
- Ako ovplyvňuje zásady EÚ

ŠTUDENTI SI PRECVIČIA:

- Vyhľadávacie zručnosti
- Používanie webovej lokality Európa
- Diskusiu/zdieľanie informácií

VYŽADOVANÉ MATERIÁLY:

- 2. lekcia v PowerPointe
- Videá 4 – 6

Kroky hodiny

- 1) Skontrolujte domácu úlohu z predchádzajúcej hodiny vrátane voliteľnej aktivity, ak ste ju zadali.

ÚVOD

- 2) Na tabuľu napíšte slovo „Demokracia“. Opýtajte sa študentov, ako tento výraz chápu. Nechajte študentov diskutovať o tom, čo vedia o demokratických inštitúciách vo svojej krajine.

- 3) Ukážte **2. snímku v PowerPointe**. Vysvetlite, že na dnešnej hodine budete hovoriť o dvoch rozdielnych typoch demokracie: reprezentatívna demokracia a participatívna demokracia.

Reprezentatívna demokracia je forma vlády, v ktorej si ľudia **volia** svojich zástupcov (napr. členov parlamentu), ktorých **oprávnia**, aby v ich mene navrhovali a schvaľovali legislatívu.

Participatívna demokracia predstavuje mechanizmy, ktorými sa občania **zapájajú do procesu verejného rozhodovania**, čím dopĺňajú reprezentatívnu demokraciu.

ROZHODOVACIE ORGÁNY EÚ

- 4) Ukážte **3. snímku v PowerPointe**. Vysvetlite, že EÚ má tri hlavné inštitúcie, ktoré sú zodpovedné za navrhovanie a schvaľovanie legislatívy: Európska komisia, Európsky parlament a Rada EÚ.

5) Ukážte **4. snímku v PowerPointe**. Predstavte Európsku komisiu.

Čo má na starosti Európska komisia?

Navrhuje nové zákony

Európska komisia je jedinou inštitúciou EÚ, ktorá má právo napláňovať zákony, ktoré má prijať Európsky parlament a Rada EÚ, ktoré:

- chránia záujmy EÚ a jej občanov v záležitostiach, ktoré sa nedajú efektívne riešiť na národnej úrovni
- získajú správne technické podrobnosti na základe konzultácie s expertmi a verejnosťou

Spravuje zásady EÚ a rozdeľuje financovanie z prostriedkov EÚ

- spolu s Radou a Parlamentom nastavuje priority výdavkov EÚ
- pripravuje ročné rozpočty, ktoré schváli Parlament a Rada
- dohliada na utrácanie peňazí pod dohľadom Dvora audítorov

Vymáha právo EÚ

- spolu so Súdnym dvorom zaisťuje, aby sa zákony EÚ správne aplikovali vo všetkých členských krajinách

Reprezentuje EÚ na medzinárodnej úrovni

- hovorí v mene všetkých krajín EÚ v medzinárodných inštitúciách, hlavne v oblasti obchodnej politiky a humanitárnej pomoci
- vyjednáva medzinárodné zmluvy pre EÚ

Kompozícia

Politické vedenie zabezpečuje tím 27 komisárov (jeden za každú krajinu EÚ) – vedie ho predseda komisie, ktorý rozhoduje o tom, kto je zodpovedný za jednotlivé oblasti politiky. Predsedu nominuje Európska rada (zastupujúce hlavy štátov alebo vlád z každej krajiny EÚ), ktorá berie do úvahy výsledky Európskych parlamentných volieb. Danú osobu potom schváli Európsky parlament. Ostatní členovia sú nominovaní jednotlivými krajinami a prejdú procesom schvaľovania, do ktorého sa zapojí predseda, Európsky parlament a Európska rada.

https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-commission_sk

6) Ukážte **5. snímku v PowerPointe**. Predstavte Radu Európskej únie.

Čo má na starosti Rada EÚ?

Vyjednáva a prijíma zákony EÚ

Rada je nevyhnutnou zložkou rozhodovacieho procesu v EÚ.

Vyjednáva o právnych aktoch a zvyčajne ich prijíma spolu s Európskym parlamentom.

Tvorí ju ministri zo všetkých krajín EÚ.

Koordinuje zásady členských štátov

Rada zodpovedá za koordináciu zásad členských štátov v špecifických oblastiach, napríklad:

- ekonomická a finančná politika
- vzdelávanie, kultúra, mládež a šport
- zamestnanecká politika

Rozvíja spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ

Rada definuje a implementuje zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ na základe smerníc vydaných Európskou radou. Spravuje tiež rozvoj a humanitárnu pomoc EÚ, obranu a obchod.

Uzaviera medzinárodné zmluvy

Rada poskytuje mandát Komisii na vyjednávanie zmlúv v mene EÚ medzi EÚ a krajinami mimo EÚ a medzinárodnými organizáciami. Na konci vyjednávaní Rada rozhodne o podpise a uzavretí zmluvy.

Prijíma rozpočet EÚ

Rada prijíma rozpočet EÚ spolu s Parlamentom.

Rozpočet pokrýva časové obdobie jedného roku. Zvyčajne sa prijíma v decembri a začne platiť 1. januára nasledujúceho roka.

<https://www.consilium.europa.eu/sk/council-eu/>

7) Prehrajte 4. video (**6. snímka v PowerPointe**) o voľbách do EÚ. Opýtajte sa študentov, či vedia, kto je ich lokálny poslanec EP. Kedy boli posledné voľby? Kedy budú nasledujúce voľby? Je podľa nich dôležité voliť vo voľbách? Prečo áno/prečo nie?

8) Ukážte **7. snímku v PowerPointe**. Predstavte Európsky parlament.

Čo má na starosti Európsky parlament?

Tvorí legislatívu

- Schvaľuje zákony EÚ spolu s Radou EÚ na základe návrhov Európskej komisie
- Rozhoduje o medzinárodných zmluvách
- Rozhoduje o zväčšení
- Kontroluje pracovný program Komisie a žiada ju o návrhy legislatívy

Dohliada

- Demokratická kontrola všetkých inštitúcií EÚ [v tomto prípade použite zjednodušené vyjadrovanie, aby mu študenti lepšie porozumeli]
- Volí predsedu Komisie a schvaľuje Komisiu ako orgán. Možnosť hlasovať o návrhu na vyslovenie nedôvery, na základe ktorého musí Komisia odstúpiť
- Udelenie absolutória, t. j. schválenie spôsobu, akým sa minul rozpočet EÚ
- Prešetrenie petícií občanov a vytvorenie dopytov
- Diskutuje o menovej politike s Európskou centrálnou bankou
- Kontroluje Komisiu a Radu
- Sleduje voľby

Pripravuje rozpočet

- Prijíma rozpočet EÚ spolu s Radou
- Schvaľuje dlhodobý rozpočet EÚ, „Viacročný finančný rámec“

Kompozícia

Voľby sa konajú každých 5 rokov. Počet poslancov EP pre každú krajinu je približne proporčne daný podľa jej populácie: žiadna krajina nemôže mať menej ako 6 ani viac ako 96 poslancov EP a celkový počet nemôže presiahnuť 750 (plus predseda). V mandáte 2024 – 2029 je počet poslancov EP 719 plus predseda. Poslanci EP sú zoskupení podľa politickej príslušnosti, nie podľa národnosti.

Predseda reprezentuje Parlament pred ostatnými inštitúciami EÚ a vonku vo svete a udeľuje finálne schválenie rozpočtu EÚ.

https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-parliament_sk

PROCES TVORBY ZÁKONOV

9) Poproste študentov, aby vysvetlili, ako sa v ich krajine schvaľujú zákony. Ak je to nutné, vysvetlite.

10) Prehrajte 5. video (**8. snímka v PowerPointe**), v ktorom sa vysvetľuje, ako sa v EÚ schvaľujú zákony. Vysvetlite, že spôsob, akým EÚ dospeje k rozhodnutiu, zaistí, že sa zohľadnia názory a potreby všetkých zainteresovaných strán: EÚ ako celku, jednotlivých členských štátov a občanov týchto štátov.

11) Ukážte **9. snímku v PowerPointe**. Pomocou grafu priebehu skontrolujte, či študenti pochopili základy procesu rozhodovania.

Proces tvorby zákonov

Poznámka: Toto je zjednodušený opis.

1. Európska komisia navrhuje zákony a zásady na základe vlastnej iniciatívy. Môže tiež reagovať na návrhy od:
  - Európskej rady (hlavy štátov alebo vlád každej krajiny EÚ)
  - Rady Európskej únie (ministri vlád z každej krajiny EÚ)
  - Európskeho parlamentu (priamo volený občanmi EÚ)
  - Samotných občanov pomocou úspešnej [Európskej iniciatívy občanov](#)
2. Komisia usporiada konzultácie so zainteresovanými stranami a občanmi a potom svoj návrh pošle do Európskeho parlamentu a Rady EÚ.
3. Tam potom prípadne pokračuje kolo dodatkov/námietok.
4. Ak to Európsky parlament a Rada EÚ nakoniec odsúhlasia, návrh sa prijme.

Niektoré zákony (nariadenia a rozhodnutia) sa automaticky stanú záväznými v celej EÚ v dátum nadobudnutia platnosti. Iné (smernice) sa musia začleniť do národného práva krajín EÚ. Komisia monitoruje, či sa zákony EÚ aplikujú správne a včas a v prípade, že nie, začne konať. V tejto úlohe sa Komisia definuje ako „strážca zmlúv“.

https://commission.europa.eu/law/law-making-process_sk

<https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/sk/powers-and-procedures/legislative-powers>

PREDSTAVENIE EURÓPSKEJ INICIATÍVY OBČANOV

- 12) Prehrajte 6. video (**10. snímka v PowerPointe**), v ktorom sa predstaví Európska iniciatíva občanov. Vysvetlite študentom, že Európska iniciatíva občanov je spôsob, akým môžu bežní občania ovplyvňovať zásady EÚ – forma participatívnej demokracie.

Viac informácií o Európskej iniciatíve občanov nájdete po kliknutí na nasledujúci odkaz (informácie sú dostupné vo všetkých jazykoch EÚ):

https://citizens-initiative.europa.eu/_sk

UKONČENIE HODINY

- 13) Uistite sa, že študenti pochopili, čo si majú v **Študentskom balíčku** (str. 13 – 15) pripraviť na nasledujúcu hodinu.

- 14) Pred odchodom študentov požiadajte, aby sa rozdelili do dvojíc a vymysleli tri otázky týkajúce sa obsahu hodiny, ktoré položia svojmu partnerovi. Navzájom sa budú pýtať a odpovedať.

VOLITEĽNÁ AKTIVITA

Študenti vytvoria krátky dotazník pre svojich spolužiakov, aby zistili, koľko toho vedia o tom, ako funguje Európska únia a za čo zodpovedá. Výsledky budú analyzovať a budú o nich diskutovať počas hodiny.

Kľúč s odpoveďami pre 2. lekciiu – Opakovanie

Cv. 1) a. K R b. P c. K d. R e. P R f. K g. P h. P R

Cv. 2) a. 3 b. 1 c. 4 d. 6 e. 2 f. 5

Cv. 3) a. N (iba Komisia) b. N (Parlament a Rada) c. P d. P e. N (len v oblastiach činnosti, kde má kompetenciu)

3. LEKCIA: Európska iniciatíva občanov

PLÁN HODINY

SNAHY A CIELE:

- Predstavenie Európskej iniciatívy občanov
- Povzbudíte študentov, aby popremýšľali o záležitostiach, ktoré sú pre nich dôležité a ktoré by boli relevantné na úrovni EÚ

ŠTUDENTI SA NAUČIA:

- Čo je Európska iniciatíva občanov
- Pravidlá fungovania Európskej iniciatívy občanov
- Ako vytvoriť úspešnú kampaň

ŠTUDENTI SI PRECVIČIA:

- Plánovanie
- Spoluprácu v rámci tímu
- Premýšľanie
- Pohybovanie sa na lokalitách EIO a Európa

VYŽADOVANÉ MATERIÁLY:

- 3. lekcia v PowerPointe (ak ho používate)
- 6. a 7. video

Kroky hodiny

1) Skontrolujte domácu úlohu z predchádzajúcej hodiny vrátane výsledkov voliteľnej aktivity, ak ste ju zadali.

- 2) Študenti by mali byť pripravení odpovedať na nasledujúce otázky:
- a) Koľko pozornosti venujete fungovaniu Európskej únie? Sledujete ju na sociálnych médiách/v správach?
  - b) Je podľa vás rozhodovanie Európskej únie demokratické?
  - c) Existuje spôsob, ako by Európska únia mohla byť ešte demokratickejšia?

Ponechajte priestor na diskusiu a získať poznatky z voliteľnej činnosti, ak bola vykonaná.

EURÓPSKA INICIATÍVA OBČANOV – KROKY

- 3) So zatvoreným **Študentským balíčkom** sa študentov opýtajte, čo si pamätajú o EIO z predchádzajúcej hodiny. Potom znovu prehrajte 6. video (**2. snímka v PowerPointe**).

Hlavné kroky

1. Nájdite ďalších šesť ľudí z iných šiestich krajín EÚ, ktorí môžu voľiť v Európskych voľbách, aby s vami vytvorili tím.
2. Definujte si cieľ a požiadajte Komisiu o registráciu iniciatívy.
3. Po pozitívnom rozhodnutí sa iniciatíva zverejní na webovej lokalite.
4. Vyzbierajte 1 milión podpisov z aspoň 7 krajín EÚ do 12 mesiacov (online alebo na papieri).
5. Získajte vyjadrenia podpory overené národnými inštitúciami.
6. Odovzdajte svoju iniciatívu Komisii.
7. Stretnutie s Komisiou.
8. Verejné rokovanie v Európskom parlamente.
9. Reakcia Európskej komisie.
10. Ak je to potrebné, Komisia položí ďalšie otázky o navrhovanom akte.

Ďalšie podrobnosti nájdete tu: https://citizens-initiative.europa.eu/_sk.

- 4) Opýtajte sa, ktoré kroky sa pri tvorbe iniciatívy musia dodržať. Nechajte ich odpovedať, potom ukážte **3. snímku v PowerPoin**te alebo študentov požiadajte aby si otvorili **Študentský balíček** na str. 16.

VĎAKA ČOMU BUDE EURÓPSKA INICIATÍVA OBČANOV ÚSPEŠNÁ?

- 5) V rámci domácej úlohy si mali študenti pripraviť nasledujúce:
Prejdite na stránku https://citizens-initiative.europa.eu/_sk. Nájdite iniciatívu, ktorú by ste podporili. Na ďalšiu hodinu si pripravte odôvodnenie, prečo by ste túto iniciatívu podporili. Požiadajte všetkých študentov (alebo vyberte niekoľkých), aby sa s triedou podelili o to, čo si vybrali.

- 6) Opýtajte sa triedy, či by bola pripravená podporiť všetky spomenuté iniciatívy. Sú aj také, ktoré by nepodporili? Prečo?

- 7) Opýtajte sa triedy, podľa čoho sa hľadá dobrá EIO. Povedzte študentom, nech sa vo všeobecnosti zamyslia nad tým, aké prvky má úspešná EIO.

Návrhy odpovedí:

- Musí to byť niečo, čo ovplyvňuje/týka sa väčšiny krajín EÚ.
- Musí budiť široký záujem.
- Musí to byť niečo, čo sa dá uzakoniť (nie iba morálna záležitosť).
- Malo by sa vyžadovať konkrétne konanie (nie iba „niečo by sa malo urobiť“).
- Malo by byť jasné prepojenie medzi tým, čo sa žiada od Komisie, a riešením danej záležitosti.

8) Prehrajte 7. video (4. snímka v PowerPointe).

9) Ukážte 5. snímku v PowerPointe alebo študentov odkážte na str. 30 v Študentskom balíčku. Rozdeľte triedu do skupín po troch alebo štyroch. Vysvetlite, že iniciatívy musia spadať do jednej z oblastí činnosti EÚ, do ktorej Komisia môže návrh na právny akt priradiť. Požiadajte každú skupinu, aby vymyslela jeden nápad na iniciatívu, ktorý by patril do jednej z oblastí činnosti. Ponechajte čas na diskusiu a potom spätnú väzbu pre každú skupinu.

Príklady oblastí činnosti EÚ: Poľnohospodárstvo a práva zvierat, životné prostredie a klíma, bezpečnosť potravín, zdravotná starostlivosť, ochrana spotrebiteľa, kultúra a médiá, vzdelávanie, mládež a športy, energetika, žiadna diskriminácia, humanitárna pomoc, preprava.

Pozrite aj:

https://citizens-initiative.europa.eu/faq-eu-competences-and-commission-powers_sk

Aby ste si boli istí, že Komisia môže podať návrh na právny akt, mali by ste si pohľadať viacero zmienok v Zmluve o fungovaní Európskej únie, pozri nasledujúce príklady:

ZMLUVA O FUNGOVANÍ EURÓPSKEJ ÚNIE (KONSOLIDOVANÉ ZNENIE)

TRETIA ČASŤ VNÚTORNÉ POLITIKY A ČINNOSTI ÚNIE

HLAVA XX ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Článok 192

(pôvodný článok 175 ZES)

1. Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom a po porade s Hospodárskym a sociálnym výborom a Výborom regiónov rozhodnú o postupoch, ktoré má Únia prijať na dosiahnutie cieľov uvedených v článku 191.

[EUR-Lex - 12012E192 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

12008E078

Konsolidované znenie Zmluvy o fungovaní Európskej únie - TRETIA ČASŤ: VNÚTORNÉ POLITIKY A ČINNOSTI ÚNIE - HLAVA VI: PRIESTOR SLOBODY, BEZPEČNOSTI A SPRAVODLIVOSTI - Kapitola 2: Politiky vzťahujúce sa na hraničné kontroly, azyl a prístahovalectvo - Článok 78 (bývalé články 63 body 1 a 2 a 64 ods. 2 ZES)

Úradný vestník L15, 08/05/2008 S. 0076 - 0077

Článok 78

(bývalé články 63 body 1 a 2 a 64 ods. 2 ZES)

3. Ak sa jeden alebo viac členských štátov ocitne v núdzovej situácii v dôsledku náhleho príchodu veľkého počtu štátnych príslušníkov tretích krajín, môže Rada na návrh Komisie prijať dočasné opatrenia v prospech dotknutého, respektíve dotknutých členských štátov. Uzná sa po porade s Európskym parlamentom.

[EUR-Lex - 12008E078 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sk/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2016:202:FULL&from=en#page=17>

10) Nápady píšete na tabuľu a poprosíte študentov, aby hlasovali za jeden nápad, za ktorý by hlasovali všetci (alebo väčšina).

11) Požiadajte študentov, aby sa vrátili do skupín. S ohľadom na postup EIO študentov požiadajte, aby si i premysleli, ako by v tejto kampani postupovali, s dôrazom na **(6. snímka v PowerPointe)**:

- Aký názov by ste dali kampani?
- Ako by ste si našli partnerov v 6 ďalších krajinách EÚ?
- Na čo by ste minuli peniaze?
- Ako by ste získali financovanie na svoju kampaň?
- Ako by ste „predali“ svoju kampaň pri získavaní podpisov?
- Ako by ste prilákali pozornosť médií?

Študenti si môžu robiť poznámky do **Študentského balíčka**.

12) Skupiny sa môžu spojiť a poskytnúť si spätnú väzbu.

UKONČENIE HODINY

13) Skontrolujte, či študenti vedia, čo majú robiť na domácu úlohu (str. 18 – 19).

VOLITEĽNÁ AKTIVITA

Študenti vyrobia škatuľku nápadov alebo vytvoria online anketu, aby zistili, akými záležitosťami sa zaoberajú iní študenti v škole na európskej úrovni.

4. LEKCIA: Vytvorenie a podpora európskej iniciatívy občanov

PLÁN HODINY

SNAHY A CIELE:

- Študenti si vytvoria vlastnú kampaň
- Skúmanie komunikačných schopností

ŠTUDENTI SA NAUČIA:

- Základy úspešnej komunikácie
- Vnímanie publika
- Ako vytvoriť úspešnú kampaň

ŠTUDENTI SI PRECVIČIA:

- Plánovanie
- Scénka
- Spoluprácu v rámci tímu
- Premýšľanie
- Zameranie kampane

VYŽADOVANÉ MATERIÁLY:

- 4. lekcia v PowerPointe

Kroky hodiny

SKONTROLUJTE DOMÁCU ÚLOHU

- 1) Študenti mali preskúmať kampaň, ktorú by podporili. Prejdite na **2. snímku v PowerPointe** alebo napíšte na tabuľu tieto nadpisy: Text, Obrázky/video, Grafy, Partneri, Iné. Požiadajte študentov, aby v krátkosti opísali aspekty úspešnej kampane, ktorú si vybrali, a umiestnite ich pod tieto nadpisy.

- 2) Ponechajte priestor na diskusiu o tom, prečo si študenti myslia, že tieto kampane boli vo všeobecnosti úspešné.

Zamyslite sa napríklad nad

- širokým záujmom
- praktickosťou
- spoločenským/politickým/hospodárskym záujmom
- Oblasť činnosti EÚ.

Úspešné kampane nájdete tu:

https://citizens-initiative.europa.eu/find-initiative_sk?STATUS%5B0%5D=ANSWERED

Kampane, ktoré čakajú na odpoveď, nájdete tu:

https://citizens-initiative.europa.eu/find-initiative_sk?CATEGORY%5B0%5D=any&SECTION=ALL&STATUS%5B0%5D=SUBMITTED

- 3) Študenti mali popremýšľať o kampani, za ktorú hlasovali v 3. lekcii, a o tom, ako by dosiahli, aby bola táto kampaň úspešná pomocou online a offline prostriedkov. Ponechajte čas na diskusiu o ich nápadoch v rámci triedy.

Študenti by mali premýšľať o tomto:

- Ako nájdú ľudí v iných krajinách.
- Na čo by mohli minúť peniaze.
- Ako by získali peniaze.
- Akými spôsobmi by oslovovali ľudí.
- Koho by oslovovali.

PRÍSTUPY K PRESVIEDČANIU

- 4) Ukážte **3. snímku v PowerPointe** alebo študentov odkážte na str. 20 v **Študentskom balíčku**. Vysvetlite im, že ak chcú mať úspešnú kampaň a získať podporu, musia presvedčiť ľudí, že majú dobrý nápad. Môžeme použiť tieto štyri prístupy (alebo ich kombináciu), aby nám pomohli zhrnúť náš zámer. Na ktorý by podľa študentov bola najviac pozitívna reakcia?

Logika: Dáva tento nápad zmysel? Existuje spojenie medzi požadovaným konaním a napríklad zlepšeniami v spoločnosti/hospodárstve/každodennom živote/zdraví?

Pocity: Je táto záležitosť niečo, čoho sa ľudia boja? Do akej miery by sa cítili lepšie, ak by sa táto záležitosť vyriešila? Ako sa budú cítiť, ak sa nevyrieši/ak nič neurobia? Je táto záležitosť niečo, do čoho sa ľudia dokážu vcítiť? Je to niečo, čo vzbudzuje nádej?

Etika: Je to morálna záležitosť? Je táto záležitosť nemorálna? Mali by sme túto záležitosť vyriešiť, pretože to je správna vec, ktorú treba urobiť (aj keď to bude niečo stáť)?

Dôveryhodnosť: Existujú spoľahlivé zdroje, ktoré by náš návrh podporili (veda, výskum atď.)? Existujú osoby/skupiny, ktoré obdivujeme alebo rešpektujeme (a ktorí preukázali, že majú vedomosti) a ktoré zastávajú podobný názor alebo sa do konania zapojili?

- 5) Opýtajte sa študentov na ďalšie štyri alebo viac možných iniciatív (môžu to byť aj také, ktoré vymysleli na poslednej hodine, alebo nové, ktoré našli) a napíšte ich na tabuľu.

PRECVIČOVANIE PRESVIEDČANIA

- 6) Triedu rozdeľte do dvojíc, pričom jeden študent bude A a druhý B.
- 7) Poproste študentov, aby si predstavili, že vedú kampaň na podporu nejakej iniciatívy pred supermarketom. Študent A si musí vybrať takú, o ktorej si myslí, že by sa dala najlepšie podporiť pomocou logiky. Je dôležité zdôrazniť, že študenti nemusia v skutočnosti súhlasiť s názorom, ktorý obhajujú.
- 8) Študentovi A dajte niekoľko minút, aby presvedčil študenta B, prečo by mal túto iniciatívu podporiť. Študent B potom musí dať protiargumenty, pričom študent A nemusí reagovať.

- 9) Študenti si potom vymenia úlohy a študent B musí vybrať inú iniciatívu a obhájiť ju pomocou emocionálnych argumentov (pocity). Študent A musí reagovať.
- 10) Pokračujte vo vymieňaní úloh, aby ste rovnakým spôsobom pokryli etiku a dôveryhodnosť.
- 11) Poproste triedu, aby reagovala, či ich prístup bol ten najlepší pre zvolenú iniciatívu. Do akej miery si myslia, že boli úspešní? Identifikovali uvedené protiargumenty slabiny podporných argumentov?

REAKCIA NA PROTIARGUMENTY

- 12) Pripomeňte študentom, že na to, aby bola kampaň úspešná, by mali zvážiť viac než jeden prístup (logika, pocity, dôveryhodnosť, etika). Mali by tiež zvážiť možné protiargumenty a skúsiť na ne odpovedať ešte pred tým, ako ich spomenie protistrana.

- 13) Prejdite na **4. snímku v PowerPointe** alebo napíšte na tabuľu: „Mali by sme zakázať používanie pesticídov v poľnohospodárstve“.
- 14) Študenti zostanú vo dvojiciach alebo si vymenia partnerov. Povedzte študentom, že obaja hrajú študentov vo svojom veku. Pomocou akéhokoľvek z uvedených prístupov, ktorý sa mu zdá vhodný, by študent A mal tento výrok podporiť. Študent B by sa mal pokúsiť nájsť protiargumenty.
- 15) Študenti si teraz vymenia úlohy, teraz však B (argumentuje v prospech výroku) je študent A (dáva protiargumenty) je farmár.
- 16) Poproste študentov, aby reagovali na uvedené protiargumenty. Zmenili sa v porovnaní s tým, keď farmára hral ten druhý študent?

NÁJDITE, ČO VÁS SPÁJA

- 17) Dajte študentom do pozornosti, že ak chcú, aby kampaň mala najširšiu možnú pozitívnu podporu, musia presvedčiť rôzne skupiny ľudí, ktorí by mohli mať odlišné záujmy.

Nachádzanie toho, čo nás spája a chápanie rôznych perspektív jednotlivých zainteresovaných strán je kľúčom k tvorbe zákonov EÚ. To platí aj pre nápad na zákon, ktorý iniciovali občania pomocou EIO. Ak sa v rámci Európskej iniciatívy občanov úspešne vyzbiera 1 milión podpisov a Komisia sa rozhodne, že ju posunie ďalej ako návrh zákona, legislatívne orgány, Európsky parlament a Rada, budú musieť nájsť kompromis. Pred návrhom legislatívy bude Komisia musieť zvážiť pohľad každej dotknutej strany, členovia parlamentu zvážia dopad na ľudí a podniky v ich oblastiach pôsobenia a zástupcovia každej krajiny EÚ v Rade posúdia danú záležitosť na individuálnej, národnej úrovni, pretože na niektoré krajiny to môže mať väčší alebo iný dopad. Všetky tieto orgány budú musieť vyjednávať a robiť kompromisy, ak sa daná iniciatíva má stať zákonom.

18) Prejdite na **5. snímku v PowerPointe** alebo na tabuľu napíšte: študent, rodič, podnikateľ, politik.

19) Triedu rozdeľte do 4 skupín a každej skupine priradíte jeden z výrazov uvedených vyššie, ktoré predstavujú „osobu“ ako zástupcu skupiny ľudí. Poproste študentov, aby si otvorili **Študentský balíček** na str. 21, a aby si urobili poznámky, o čo si táto osoba robí starosti a kedy sa cíti bezpečne.

20) Dajte študentom pár minút na diskusiu v skupinách a potom na spätnú väzbu pred triedou o tom, čo napísali. Ostatní študenti si môžu do svojich zoznamov pridávať položky, ak im napadlo niečo iné.

21) Každú skupinu poproste, aby si vybrala iniciatívu, ktorú svojej osobe spropaguje. Aké médiá by sa mali použiť? Aký prístup by bol najlepší?

UKONČENIE HODINY

22) Vysvetlite študentom, že v rámci svojho posledného zadania vytvoria video, ktorým budú propagovať iniciatívu, z ktorej by sa podľa nich mal stať zákon EÚ. Treba postupovať podľa nasledujúcich pravidiel.

- Mali by pracovať v skupinách po 3 alebo 4.
- Mali by sa rozhodnúť pre záležitosť, z ktorej by podľa nich bola dobrá iniciatíva. Môžu použiť takú, o ktorej sa už na hodine hovorilo, alebo si môžu vybrať inú.
- Mali by vytvoriť video na podporu svojho návrhu, ktoré by malo mať maximálne 3 minúty.
- Vo videu môžu hrať postavy, ktoré potrebujú.
- Ak chcú, môžu do videa pridať hudbu a/alebo grafiku.
- Mali by sa uistiť, či majú povolenie na nahrávanie na danom mieste alebo na nahrávanie druhých ľudí.
- Mali by tam byť záverečné titulky so zoznamom ľudí a činnosťou, za ktorú boli v projekte zodpovední.

Dajte študentom trochu času, aby vytvorili skupiny a vybrali si iniciatívu.

Ak máte čas, videá si môžete pustiť na ďalšej hodine. Ak nie, môžete ich nahráť na spoločnú platformu, ktorú daná škola používa. Povzbudte študentov, aby dali pozitívnu spätnú väzbu na základe záležitosti, o ktorej sa na týchto hodinách diskutovalo. Ak by študenti chceli, môžu hlasovať za najlepšie video (nesmú hlasovať za svoje video).

VOLITEĽNÁ AKTIVITA

Zvolení študenti si predstavia, že sú na rokovaní v Európskom parlamente, aby prezentovali svoju iniciatívu. Ostatní študenti sú poslanci Európskeho parlamentu z rozličných krajín a politických strán/preferencií. Môžu kľásť otázky a potom rozhodnúť, či by danú iniciatívu odsúhlasili.

Nahrávku skutočného rokovania nájdete nižšie. Jazyk sa dá meniť kliknutím na symbol „slúchadiel“:

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/webstreaming/agri-envi-committee-meeting_20230124-1430-COMMITTEE-ENVI-AGRI

Závěrečný test

1. Koľko občanov EÚ treba na začatie Európskej iniciatívy občanov?
  - a. 3 občania EÚ
  - b. 5 občanov EÚ žijúcich v akýchkoľvek členských štátoch
  - c. 7 občanov EÚ žijúcich v 7 rozličných členských štátoch
  - d. Nie je minimálny požadovaný počet
2. Môžete začať Európsku iniciatívu občanov pre akúkoľvek tému, ktorá je pre vás dôležitá, a v ktorej chcete, aby Európska komisia začala konať?
  - a. Áno, akákoľvek téma je možná
  - b. Nie, existujú obmedzenia
3. Kto môže podporiť Európsku iniciatívu občanov?
  - a. Občania EÚ vo veku aspoň 18 rokov.
  - b. Občania EÚ, ktorí majú dostatočný vek na to, aby mohli voliť v Európskych parlamentných voľbách – alebo v niektorých krajinách vo veku aspoň 16 rokov.
  - c. Ľudia žijúci v EÚ bez ohľadu na národnosť.
4. Pravdivý alebo nepravdivý výrok: Jeden milión podporovateľov z akejkoľvek krajiny EÚ stačí na to, aby bola občianska iniciatíva platná.
  - a. Pravdivý výrok
  - b. Nepravdivý výrok
5. Pravdivý alebo nepravdivý výrok: Európska komisia má povinnosť prijať legislatívu na základe platnej občianskej iniciatívy.
  - a. Pravdivý výrok
  - b. Nepravdivý výrok
6. Ktorá z nasledujúcich inštitúcií EÚ je zodpovedná za registráciu občianskej iniciatívy?
  - a. Európsky parlament
  - b. Európska rada
  - c. Európska komisia
7. Ktorou z nasledujúcich zmlúv sa vytvorila Európska iniciatíva občanov?
  - a. Maastrichtská zmluva (1992)
  - b. Lisabonská zmluva (2007)
  - c. Rímska zmluva (1957)

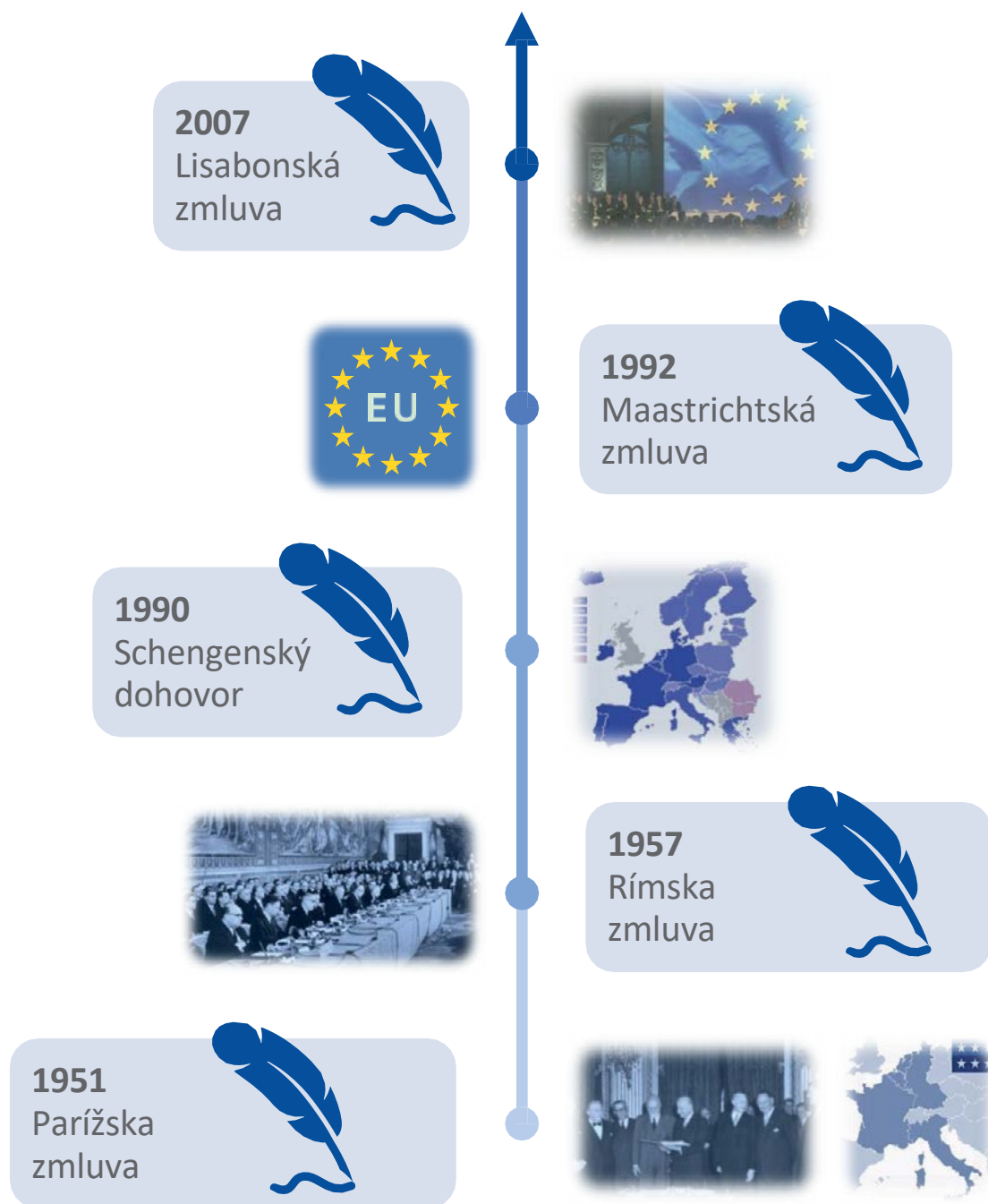
8. Ktorú formu demokracie predstavuje Európska iniciatíva občanov?
  - a. Participatívnu
  - b. Reprezentatívnu
9. Ako dlho sa v rámci iniciatívy môže zbierať požadovaný počet podpisov?
  - a. 12 mesiacov
  - b. 2 roky
  - c. Nie je to obmedzené
10. Pravdivý alebo nepravdivý výrok: Ľudia môžu iniciatívu podporovať online.
  - a. Pravdivý výrok
  - b. Nepravdivý výrok

Kľúč s odpoveďami k záverečnému testu

1. C.
2. B. Nie, sú tam obmedzenia. Keď chceme začať iniciatívu, najskôr ju musí zaregistrovať Európska komisia. Komisia môže registrovať len iniciatívy, ktoré od nej chcú, aby konala v oblastiach, kde má právomoc navrhovať legislatívu. Ak téma novej iniciatívy nepatrí do jednej z oblastí, v ktorej Komisia môže navrhovať legislatívu, nemôže ju zaregistrovať. Ak je iniciatíva v rozpore s hodnotami EÚ, Komisia ju tiež zamietne.
3. B.
4. B. Nepravdivý výrok. Občianska iniciatíva musí získať 1 milión podpisov a musí sa dodržať stanovená hranica aspoň 7 členských štátov EÚ.
5. B. Nepravdivý výrok. Po stretnutí organizátorov iniciatívy s Európskou komisiou a po verejnom rokovaní v Európskom parlamente sa od Komisie vyžaduje, aby uviedla, aké konanie navrhne v rámci reakcie na platnú občiansku iniciatívu (ak nejaké) a odôvodnenie daného konania (alebo nekonania). Táto reakcia bude vo forme formálnej komunikácie prijatej komisármi a zverejnenej vo všetkých oficiálnych jazykoch EÚ.
6. C.
7. B.
8. A. Hlasovanie za poslancov EP, aby reprezentovali naše záujmy, je forma reprezentatívnej demokracie.
9. A.
10. B. Ľudia môžu svoje podpisy poskytnúť aj na papieri.

PREHĽAD ZMLÚV EURÓPSKEJ ÚNIE

Hlavné zmluvy EÚ

https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/founding-agreements_sk

Nasledujúce zmluvy predstavujú päť dôležitých míľnikov v histórii Európskej únie. Viac informácií nájdete po kliknutí na odkaz v každom informačnom políčku. Nezabudnite, že si vždy môžete zmeniť jazyk.

PARÍŽSKA ZMLUVA 1951

Európska únia vznikla v 50. rokoch 20. storočia, po skončení druhej svetovej vojny. Cieľom bolo zabrániť ďalšej vojne na európskom kontinente. Parížska zmluva bola prvým krokom k európskej integrácii. Vytvorilo sa ňou Európske spoločenstvo uhlia a ocele, ktoré spojilo šesť európskych krajín (Francúzsko, Západné Nemecko, Taliansko, Belgicko, Luxembursko a Holandsko), medzi ktorými prebiehalo obchodovanie s uhlím a oceľou bez bariér. Hlavným cieľom Európskeho spoločenstva uhlia a ocele bolo integrovať ekonomiky zúčastnených európskych národov, aby znížili pravdepodobnosť konfliktu, a aby bolo čo najskôr zrejmé, ak by jeden z členov používal oceľ na výrobu zbraní v rámci prípravy na možnú vojnu.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK-EN/TXT/?from=EN&uri=LEGISSUM%3Axy0022>

RÍMSKA ZMLUVA 1957

Touto zmluvou sa vytvorilo Európske hospodárske spoločenstvo (EHS), ktoré spojilo 6 krajín (Belgicko, Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko a Holandsko), aby obchodom dosahovali integráciu a ekonomický rast.

Vznikol tak spoločný trh založený na slobodnom pohybe tovaru, ľudí, služieb a kapitálu. Zároveň tak vznikla aj Colná únia, zrušili sa interné poplatky a nastavili sa spoločné poplatky za tovar prichádzajúci zvonku.

Mnohé z inštitúcií EÚ, ktoré dnes poznáme, boli vytvorené na základe tejto zmluvy:

- Rada ministrov
- Komisia
- Parlamentné zhromaždenie (Európsky parlament)
- Súdny dvor
- Hospodársky a sociálny výbor

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK-EN/TXT/?from=EN&uri=LEGISSUM%3Axy0023>

SCHENGENSKÝ DOHOVOR 1990

Na základe Schengenského dohovoru sa vytvoril priestor na voľný pohyb bez kontrol na hraniciach medzi zúčastnenými štátmi. Odvtedy sa zaviedol do práva EÚ a momentálne sa vyhlasuje za cieľ Európskej únie.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK-EN/TXT/?from=EN&uri=LEGISSUM%3Achengen_agreement

MAASTRICHTSKÁ ZMLUVA 1992

Toto je zmluva, na základe ktorej vznikla Európska únia. Okrem mnohých ďalších vecí predstavila myšlienku „Európskeho občana“, vďaka čomu občania akejkoľvek krajiny EÚ môžu žiť a pracovať v akomkoľvek inom členskom štáte. Taktiež im to poskytlo ďalšie práva a ochranu.

Ďalšou dôležitou časťou zmluvy bolo, že vytvorila ideu spoločnej meny a koordináciu hospodárskych pravidiel, ktoré viedli k vytvoreniu eura a Európskej centrálnej banky.

Zmluvou sa centralizovalo mnoho povinností, ktoré predtým mali na starosti národné vlády, v záujme ešte vyššej miery harmonizácie Európskej únie. Vytvorila aj niekoľko zmien v mocenskej štruktúre v rámci inštitúcií EÚ.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK-EN/TXT/?from=EN&uri=LEGISSUM%3Axy0026>

LISABONSKÁ ZMLUVA 2007

Táto zmluva vznikla na základe existujúcich zmlúv v tom čase a upravila ich. Európskej únii dala právnu osobnosť, čo znamenalo, že už mohla podpisovať zmluvy alebo vstupovať do organizácií ako samostatná inštitúcia. Z Charty základných práv urobila právne záväzný dokument a dala jej rovnakú právnu hodnotu, akú majú zmluvy. Objasnili sa v nej aj záležitosti kompetencie EÚ.

Čo je veľmi dôležité – touto zmluvou sa zaistilo, aby sa dosiahlo viac demokratickosti zväčšením právomoci Európskeho parlamentu

Poskytla aj mechanizmus pre bežných občanov, aby mohli priamo ovplyvniť zásady a zákony EÚ. Práve tu sa predstavila Európska iniciatíva občanov (EIO).

<https://eur-lex.europa.eu/SK/legal-content/summary/the-treaty-of-lisbon.html>

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/5/the-treaty-of-lisbon>

Viac o aktuálne účinných zmluvách si prečítate na stránke EUR-Lex:

<https://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties/treaties-force.html>

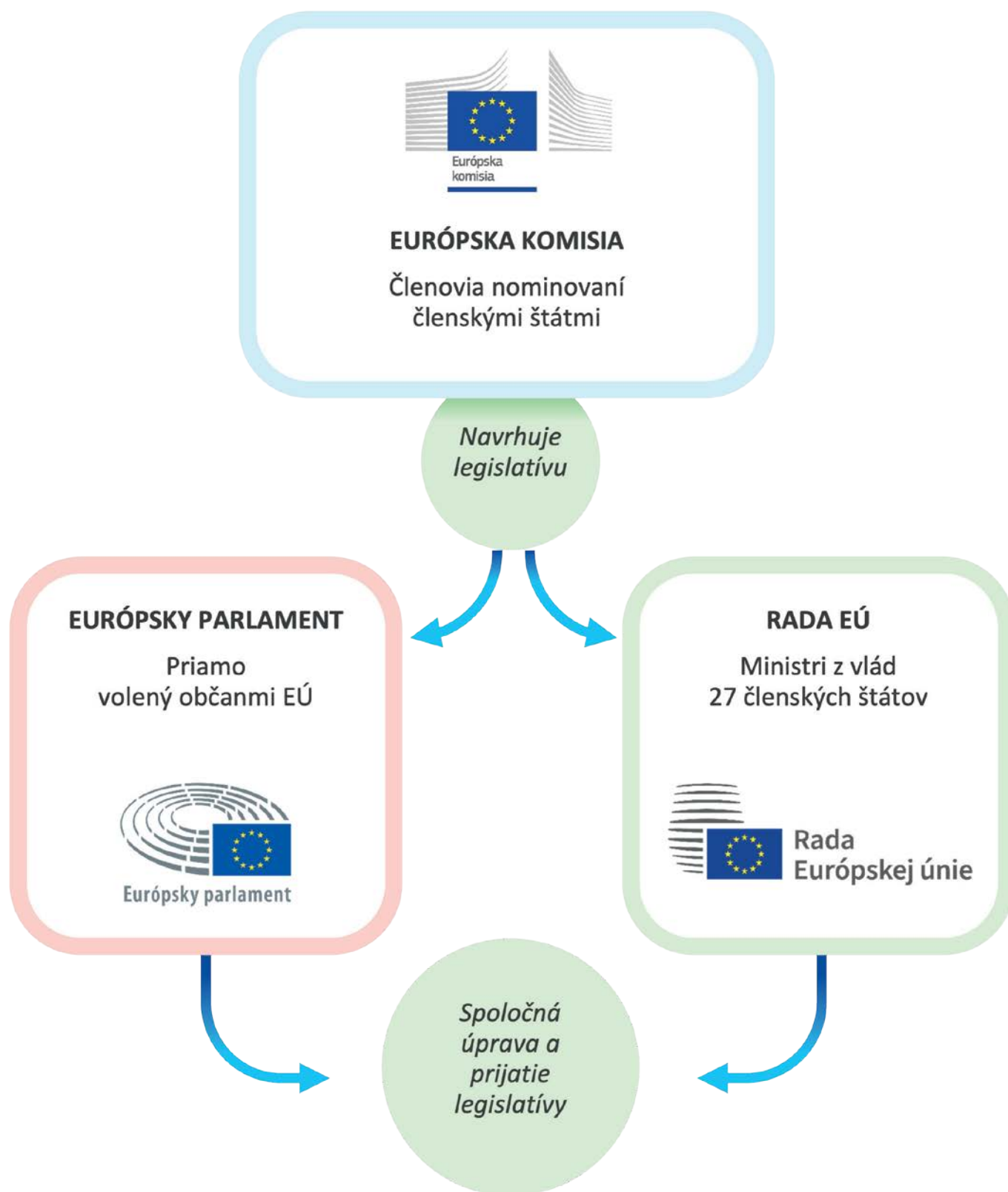
OBLASTI ČINNOSTI EÚ (výber)

Exkluzívna kompetencia	Zdieľaná kompetencia	Podporná kompetencia
Colná únia	Jednotný trh	Verejné zdravie
Pravidlá hospodárskej súťaže	Zamestnanie a sociálne záležitosti	Priemysel
Menová politika	Poľnohospodárstvo	Kultúra
Obchod	Rybolov	Turizmus
Morské rastliny a zvieratá	Prostredie	Vzdelávanie a školenie, mládež a šport
	Ochrana spotrebiteľa	Občianska ochrana
	Preprava	Administratívna spolupráca
	Transeurópske siete	
	Energetika	
	Spravodlivosť	
	Základné práva	
	Migrácia a národné záležitosti	
	Verejné zdravie	
	Výskum a vesmír	
	Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc	

Viac informácií:

https://citizens-initiative.europa.eu/faq-eu-competences-and-commission-powers_sk

PROCES TVORBY ZÁKONOV EÚ

Európska
iniciatíva
občanov

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie

